

TALOUSNEUVOSTO

26.1.2022

Kokousmuistio 1/2022

Aika 25.1.2022 klo 12.00–13.30

Paikka Etäkokous (Teams)

Läsnä Marin Sanna, puheenjohtaja
Saarikko Annika, varapuheenjohtaja
Andersson Li
Haatainen Tuula
Häkämies Jyri
Karhunen Minna
Lintilä Mika
Marttila Juha
Mikkonen Krista
Palola Antti
Pentikäinen Mikael
Rehn Olli
Romakkaniemi Juho
Sarkkinen Hanna
Skinnari Ville
Haapajärvi Henrik (at.)
Majanen Juha (at.)
Miettinen Timo (at.)
Rahkola Joonas (at.)
Saarenheimo Tuomas (at.)
Sinko Pekka (s.)

1 Kokouksen avaus

Pääministeri avasi kokouksen klo 12.00 ja totesi asialistalla olevan ”EU:n finanssipolitiikan sääntöjen uudistaminen”. Aiheesta alustavat euroryhmän työryhmän puheenjohtaja Tuomas Saarenheimo ja akatemitutkija Timo Miettinen. Lisäksi kuullaan valtiovarainministeri Annika Saarikon valmisteltu kommenttipuheenvuoro. Sihteeristön laatima taustamuistio (liite 1) on toimitettu jäsenille kokouskutsun mukana.

Ennen varsinaista kokousasiaa käytiin lyhyt kommenttikierros ajankohtaisesta työmarkkinoiden neuvottelutilanteesta.

2 EU:n finanssipolitiikan sääntöjen uudistaminen

Tuomas Saarenheimo tarkasteli alustuksessaan EU:n finanssipoliittisen kehikon luonnetta, siihen kohdistuneita kehittämistoiveita ja uudistusprosessin aikataulua. Hän korosti finanssipolitiikan koordinaation viimekädessä poliittista luonnetta, jota ei voi eikä pidäkään pyrkiä poistamaan. Jäsenmaiden poliittinen tahto ohjaa vahvasti koordinaation ja

säännösten toimeenpanoa. Säännöstöstä voi kuitenkin olla hyötyä erityisesti silloin, kun se auttaa jäsenmaita ratkaisemaan kansallisia ongelmia. Tämä koskee erityisesti pienempiä jäsenmaita.

Kehitysehdotuksissa on toivottu EU:n fipo-säännösten yksinkertaistamista sekä vastasyklisyyden ja automaattisuuden vahvistamista. Näiden tavoitteiden samanaikainen saavuttaminen on haastavaa tai mahdotonta, koska esimerkiksi vastasyklisyyden vahvistaminen monimutkaistaa sääntöjä. Myös julkisten investointien liikkumavaran muodollinen lisääminen sääntöihin on haastavaa, joskin se tullaan todennäköisesti jollain tavalla ottamaan huomioon.

Fipo-säännösten uudistamisesta odotetaan komission tiedonantoa helmi-maaliskuun vaihteessa ja keskustelua maaliskuun huippukokouksessa. Seuraava merkittävämpi ulostulo ajoittuu näillä näkymin heinäkuulle 2022, jolloin komissiolta voisi aikaisintaan tulla ehdotus asiasta. Varsinainen lainsäädäntöehdotus on mahdollista saada vuoden 2022 kuluessa, jolloin se astuisi voimaan vuonna 2024.

Timo Miettinen tarkasteli esityksessään (liite 2) EU:n finanssipoliittisen kehikon taustaa, tunnistettuja uudistustarpeita ja niitä koskevia ehdotuksia ja kannanottoja. Taloussäännöt ovat kehittyneet vuodesta 1992 lähtien koko ajan monimutkaisemmiksi. Kehityksen taustalla on ollut tarve reagoida maiden erilaisiin tilanteisiin. Sääntökehikon uudistamisen tarvetta on vaikea väistää. Numeeristen sääntöjen ohella on olennaista kiinnittää huomiota niiden valvontaan ja ehdollisuuteen.

Sääntöjen osalta uudistusehdotuksia on tehty raja-arvojen, kuten hyväksyttävän velkaasteen, muuttamisesta. On myös ehdotettu numeroiden sijaan laadullista ja maakohtaista arviointia sekä huomion kiinnittämistä julkisten korkomenojen BKT-suhteeseen. Julkisten investointien erottamista muusta kulutuksesta on pidetty tarpeellisena erityisesti ilmastopolitiikan näkökulmasta. Valvonnan ja ehdollisuuden osalta on ehdotettu mm. sääntökehikon yksinkertaistamista, siirtymistä sanktioista palkintoihin sekä markkinakurin vahvistamista.

Eri jäsenmaiden kannanotoissa on havaittavissa tiettyjä eroja suhtautumisessa uudistukseen. Saksa katsoo, että sääntöjä on yksinkertaistettava ja niiden on mahdollistettava vihreä siirtymä, mutta ei näe tarvetta suurelle reformille. Ranska ja Italia korostavat kasvun ja eurooppalaisen suvereniteetin vahvistamista sekä rakenteellisia uudistuksia. Suomen on mahdollista rakentaa realistinen ja kunnianhimoinen oma kanta: olennaista on mahdollistaa talouspolitiikan liikkumavara kansallisella tasolla.

Annika Saarikko korosti puheenvuorossaan finanssipoliitiikan kehikkoa koskevien päätösten heijastelevan laajemmassa toimintaympäristössä tapahtunutta kehitystä. Euroopan unioni on onnistunut koronavuosiin taloudellisten vaikutusten hoitamisessa varsin hyvin. Valtiot kuitenkin velkaantuneet voimakkaasti ja ovi on nyt auki Euroopan kilpailukykyyn vahvistumiselle. On vahvistettava samanaikaisesti sekä talouden kasvun edellytyksiä että velkakestävyyttä.

Fipo-sääntöjen uudistaminen on lopulta melko tekninen osa isompaa EU:n talouspolitiikan tulevaisuuden linjaamisen kokonaisuutta johon liittyvät lähivuosina mm. pankki- ja pääomamarkkinaunioni, EU:n rahoituskehikset, RRF:n kertaluonteisuus sekä ilmastonmuutoksen hillintä ja digitalisaation vahvistaminen. Suomella on selvä kanta, että muu-

tokset finanssipolitiikan kehikoon on tehtävä perussopimusten sallimissa rajoissa. Olenaisinta on kunkin maan omien päättäjien sitoutuminen vastuulliseen julkisen talouden hoitoon. Sitä ei EU säännösten muutoksilla voi paikata eikä sivuuttaa.

3 Keskustelu

Alustuksien pohjalta käydyssä keskustelussa nousi esiin muun muassa seuraavia kysymyksiä ja näkökulmia:

- Säännöillä ja sanktioiden uhalla on ollut ohjaava ja tervehdyttävä vaikutus ainakin tiettyjen jäsenmaiden julkisen talouden ongelmiin. Tästä on ollut hyötyä koko euroalueelle.
- Suomen ei tule vaatia paluuta vanhaan sääntökehikoon. Sääntöjen yksinkertaistaminen, raja-arvojen tarkistaminen, maakohtaisuuden lisääminen ja investointiedellytysten turvaaminen ovat kannatettavia tavoitteita uudistukselle.
- Euroopan finanssipolitiikan neuvoston (EFB) ehdotus muodostaa hyvän pohjan sääntökehikon uudistamiselle.
- Kansallinen vastuu julkisen talouden kestävydestä ja oman sääntökehikon, kuten Suomessa kehysjärjestelmän, kehittäminen EU-sääntöjen rinnalla on tärkeää.
- Markkinakurin vahvistaminen finanssipolitiikkaa ohjaavana tekijänä EU:ssa olisi toivottavaa.
- Suomen ei kannata ottaa kielteistä kantaa kaikkiin talous- ja finanssipolitiikan koordinaatiota koskeviin hankkeisiin EU:ssa, vaan pyrittävä tekemään rakentavia kehitysehdotuksia. Ehdotuksille olisi tärkeää saada kotimaassa vaalikausien yli ulottuva, laajapohjainen poliittinen tuki.
- Vaikka Etelä- ja Pohjois-Euroopan näkemykset EU:n taloudenpidosta ovat viime vuosina lähentyneet, eroja ajattelussa kuitenkin edelleen on, eikä Suomen pidä olla liian sinisilmäinen. Suomi voi hakea kumppanuuksia eri jäsenmaista kulloinkin pöydällä olevasta asiakokonaisuudesta riippuen.
- Kansallisen liikkumavaran ja sääntökehikon jouston lisääminen näyttäisi ainakin jossain suhteessa olevan vaihtoehto yhteisvastuullisen velan kasvattamiselle, kun ajatellaan esimerkiksi ilmastopolitiikan edellyttämien julkisten investointien rahoittamista.
- Maakohtaisten joustojen lisääminen lisää myös monimutkaisuutta. Tältä osin kyse voi kuitenkin olla pikemminkin valvonnan kuin itse sääntöjen monimutkaisuudesta.

4 Kokouksen päättäminen

Talousneuvoston seuraava kokous pidetään keskiviikkona 2.3.2022 klo 10.00. Aiheena on Suomen Pankin pääjohtajan katsaus rahapolitiikkaan ja talouden näkymiin. Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 13.35.

Pekka Sinko
talousneuvoston pääsihteeri